

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 3246-09 איסכור צינורות ופרופילים בע"מ נ' LTD MAGNETICS ECLIPSE

בפני כב' השופט שלמה פרידלנדר

איסכור צינורות ופרופילים בע"מ ('איסכור')

תובעת

ע"י עוה"ד יובל לוי ושות'

נגד

Eclips Magnetics Ltd. ('אקליפס')

נתבעת

ע"י עוה"ד פישר בכר חן וול אוריון ושות'

החלטה

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
1. לפניי בקשת הנתבעת לביטול היתר המצאה מחוץ לתחום, תגובה ותשובה-לתגובה.
2. ההוריה הסטוטורית המצביעה על המקום המתאים להתדיינות בענייננו היא תקנה 500, תקנות-משנה (4) ו-(5), בתקנות סדר הדין האזרחי (להלן תצוין תקנת-המשנה בלבד).
3. אין מקום להיזקק לתקנת-משנה (7). זו מתייחסת לתביעות נזיקין, להבדיל מן התביעה החוזית בענייננו; והיא כללית יותר, בהשוואה לתקנת-משנה (5) המתייחסת באופן יותר מיוחד לנסיבות כבענייננו. למעשה, היזקקות לה אינה מעלה ואינה מורידה בהשוואה להיזקקות לתקנת-משנה (5).
4. תקנות-משנה (4) ו-(5) דנות ב-3 היבטים של החוזה: מקום כריתתו, הדין החל עליו ומקום הפרתו.
5. בעידן התקשורת האלקטרונית, אין חשיבות רבה לניתוח הטכני של מקום הכריתה. מקום הכריתה הוא המקום שבו נמסרה למציע הודעת הקיבול של הניצע [חוק החוזים (חלק כללי) (להלן: 'חוק החוזים'), סעיף 5; וביתר בהירות: אמנת וינה בדבר מכר טובין בין-לאומי, שאומצה בחוק המכר (מכר טובין בין-לאומי) (להלן: 'אמנת וינה'), סעיף 18(ב)]. לעתים, כבענייננו, המשא-ומתן כולל החלפת הצעות נגדיות בין הצדדים. כל קיבול-בשינוי הוא הצעה חדשה [חוק החוזים, סעיף 11; אמנת וינה, סעיף 19]. אך מקרה הוא שבשלב מסוים השרשרת מסתיימת בקיבול סופי, ללא שינוי, של צד מסוים ולא של משנהו. הקיבול האחרון עשוי להיות מובא לתשומת לבו של הצד שהציע את ההצעה האחרונה, קרי: זה שמסר את הגרסה האחרונה (כפי שהוברר בדיעבד) של תנאי החוזה, בטלפון או בדוא"ל. בנסיבות כאלה, השתתת הקביעה בדבר הסמכות הבינלאומית על ההתחקות אחר מושבו של הצד שעשה את הקיבול האחרון, כדי לקבוע את מקום כריתת החוזה – היא בגדר פורמליזם משפטי עקר. גישה כזו אינה משרתת כל ציפייה חוזית בכלל, וכל ציפייה חוזית סבירה בפרט. היא אינה משרתת כל אינטרס ציבורי וכל שיקולי מדיניות. ככזו, היא אינה מהווה פרשנות

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 3246-09 איסכור צינורות ופרופילים בע"מ נ' LTD MAGNETICS ECLIPSE

תכליתית ראויה של ההסדר המשפטי בשאלת מקום ההתדיינות, ומכל-מקום היא אינה בעלת משקל רב בהשוואה להוריות אחרות לפי ההיבטים האחרים הנדונים בתקנות-המשנה האמורות.

6. בנספח התנאים הכלליים שצירפה הנתבעת להצעתה המקורית מיום 15.1.07 [נספח 3 לכתב התביעה, סעיף 17] נקבעה תניית "הדין החל", שלפיה "החוזה, מכל הבחינות, יישלט ויפורש בהתאמה לדין האנגלי; והלקוח מסכים בזה לשיפוט הלא-אקסקלוסיבי של בתי המשפט האנגליים" (התרגום שלי – ש"פ). אמנם אין מדובר בתניית שיפוט בלעדי; אולם נוצרת כאן זיקה חזקה יותר למערכת המשפט האנגלית מאשר לזו הישראלית. מכל מקום, לעניין תקנת-משנה (4)(ג), יש לומר כי לפי התניה האמורה חל על החוזה הדין האנגלי.

7. אמנם, התובעת הגיבה על ההצעה בקיבול-בשינוי, שכמוהו כהצעה נגדית, מיום 27.5.07 [נספח 3 לכתב התביעה; וראו סעיפים 10-12 בכתב התביעה]. להודעתה זו צורפו גם-כן תנאים כלליים, אולם הם לא כללו התייחסות לשאלת הדין החל או מקום השיפוט.

8. הקיבול-בשינוי מצד התובעת פותח במילים "אנו מקבלים את הצעתכם מס' ... כמפורט בהצעה ... בכפוף לתניות ולתנאים ... שלהלן" (התרגום שלי – ש"פ). לפיכך, רלבנטית לענייננו הוראת אמנת וינה, בסעיף 19(ב), שלפיה "יהיו תנאי החוזה תנאי ההצעה עם השינויים הכלולים בקיבול"; אפילו אם, אלמלא אותן התבטאויות, היה ענייננו עשוי להיכנס לגדרם של סעיפים 19(א) ו-19(ג) באמנה, שלפיהם ההצעה החדשה דורסת את ההצעה המקורית ומבטלת אותה.

9. לפיכך הקביעה שלפיה יש לראות את תניית הדין החל לפי התנאים הכלליים שצירפה הנתבעת להצעתה, שלא באה עליהם הסתייגות מטעם התובעת, כהסדר החוזי החל בענייננו בשאלת הדין החל ומקום השיפוט – סבירה יותר מכל קביעה חלופית; אפילו נניח כי הצדדים לא נתנו דעתם בפועל על שאלה זו עובר לכריתת החוזה.

10. כאמור, התניה האמורה אינה קובעת מקום שיפוט אקסקלוסיבי. אולם, לצורך תקנת-משנה (4)(ג), די בקביעתה הנחרצת בעניין הדין החל; שלפיה יהא זה הדין האנגלי.

11. ההפרה הנטענת בענייננו היא אספקת מגנטים בלתי מתאימים. מדובר בהזמנה מיוחדת לפי דרישות הלקוח, ולפיכך כבר הייצור של המגנטים שלא בהתאמה למוזמן, כנטען, היה בגדר הפרה צפויה של החיוב החוזי לספק מוצר מתאים. אין מחלוקת עובדתית כי הן הייצור, והן המסירה מידי הנתבעת לידי המוביל ששכרה התובעת, היו באנגליה. לעניין זה תוזכר הוראת אמנת וינה, בסעיף 31, כי מסירת הטובין לידי הקונה נעשית, בנסיבות המתאימות לענייננו, במקום עסקו של המוכר, או במקום מסירתם למוביל הראשון. בענייננו, כאמור, שניהם מצויים על אדמת אנגליה.

12. לעניין אומד דעת הצדדים וציפיותיהם הסבירות יש להבחין בין מי שפורש רשתו השיווקית בנכר, ומעמיד סוכנים מקומיים במדינות היעד, לבין ייצרן מקומי שגם לקוחות ממדינות-חוץ משחרים לפתחו. לגבי הראשון ניתן לומר כי רצונו למכור ולהרוויח בנכר מחייבו להתכבד ולהתדיין

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 3246-09 איסכור צינורות ופרופילים בע"מ נ' LTD MAGNETICS ECLIPSE

בנכר עם לקוחותיו הלא-מרוצים [תקנת-משנה (4)(ב); רע"א 2705/97 הגבס א' סניני (1989) בע"מ נ' The Lockformer Co. מיום 26.1.98, פסקה 7(ב)]. אולם לגבי ייצרן שאינו רוכל בנכר, ואינו מעמיד סוכנים במדינות היעד של השיווק, אלא לקוחות זרים הם המתדפקים על פתח מפעלו ומבקשים לרכוש ממוצרי, כבעניינו – ניתן לומר: "דכאיב ליה כאיבא אזיל לבי אסיא!" (זה שכואב לו, הולך לבית הרופא) [בבלי בבא קמא מו, ב]. לכך ניתן להוסיף, בשים לב למפת התעשייה המתוחכמת העולמית, כי התכנסות למרכז – גם לעניין קבלת שירותים משפטיים – תואמת יותר את אומד דעת הצדדים ואת האינטרס המצרפי מאשר התבזרות לפריפריה (בהיעדר שיקולי העדפה מתקנת לפריפריה שאינם רלבנטיים לעניינו).

13. לעניין שיקולי המדיניות הכלליים יש להכיר באינטרס הציבורי, המקומי והבינלאומי, בסחר בינלאומי מפותח, זול ונגיש. חשיפת יצרנים להתדיינות בארצות-חוץ תייקר את המוצרים. מצב בו התובעים יישאו בעלות ההתדיינות עם היצרן הזר בארצו, ואם יזכו בתביעתם – ישופו בגין הוצאותיהם, עדיף על מצב שבו כל הלקוחות הזרים ישלמו ביוקר בגין האופציה לתבוע את היצרן בארצם-שלהם; קרי: מצב שבו הלקוחות שאינם מסתבכים בתביעות מסבסדים את הלקוחות שמסתבכים בתביעות.

14. ייתכן כי בהקשרים צרכניים ישררו שיקולים שונים; הגם שאין כל וודאות בכך. לכאורה, תקנתם של הצרכנים היא בקיומה של אופציה נגישה לתבוע את היבואן, הסוכן או המשווק המקומיים; ולא-דווקא בגרירתו של היצרן להתדיינות בארצם-שלהם, העלולה לייקר את המוצרים. מכל מקום, לא זהו המקרה בעניינו.

15. העולה מן המקובץ הוא כי לפי התבחינים של תקנה 500 – תוך הזנחה מכוונת של המיקום המקרי והבלתי-חשוב של כריתת החוזה הטכנית – אין מקום בעניינו להמצאה מחוץ לתחום. לפיכך כלל לא עולה השאלה אם הפורום הישראלי אינו נאות בבירור ובמובהק [עניין הגבס, כלעיל בפסקה 12, בפסקה 5].

16. אפילו היה מקום לדון בשאלת הפורום הלא-נאות – היה מקום להשיב עליה בחיוב; קרי: לקבוע כי הפורום הישראלי אינו נאות. גם מסקנה זו מתבקשת מן המקובץ לעיל; הן לעניין הצבעתם הברורה של תבחיני תקנה 500, והן (ובעיקר) לנוכח אומד דעת הצדדים ושיקולי המדיניות שפורטו.

17. סיכומו של דבר: מקום הכריתה של החוזה, במובן הטכני של מקום מושבו של הצד שהיה הנמען של הודעת הקיבול של הנוסח הסופי של ההצעה שהיוותה בסיס לאותו קיבול, אינו עובדה חשובה ומהותית שראוי להשתית עליה את הסמכות הבינלאומית לדון בחוזה. הדין החל על החוזה בעניינו הוא הדין האנגלי. ההפרה מושא התובענה היא ייצורם ומסירתם, באנגליה, של מגנטים בלתי מתאימים על ידי הנתבעת לידי התובעת ומוביליה. הן אומד דעת הצדדים וציפיותיהם הסבירות, והן שיקולי מדיניות, תומכים בכך שההתדיינות בין לקוח מסחרי, ממדינת פריפריה, שפונה אל יצרן זר, ממדינה מרכזית, שאין לו סוכנים במדינת הלקוח – תיעשה בארצו של היצרן.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 3246-09 איסכור צינורות ופרופילים בע"מ נ' LTD MAGNETICS ECLIPSE

לפיכך יש לקבוע כי אנגליה היא בעלת הסמכות הבינלאומית לקיום הדיון בענייננו, וכי בית המשפט הישראלי אינו הפורום הנאות לכך.

18. הבקשה לביטול ההיתר להמצאה מחוץ לתחום מתקבלת.

19. כפועל-יצא מכך, התביעה נמחקת.

20. התובעת תשלם לנתבעת את הוצאות הבקשה בסך 10,000 ₪.

ניתנה היום, כ"ח טבת תשע"א, 04 ינואר 2011, בהעדר הצדדים.

שלמה פרידלנדר, שופט